

- узгодження цілеспрямованої інклюзивної політики та її підтримка фінансовими ресурсами;
- подолання упередженого ставлення до осіб з особливими потребами;
- належна професійна підготовка керівників закладів освіти та учителів, фахівців з надання додаткових спеціальних послуг [2; 3].

Інклюзивна освіта сьогодні потребує й залежить від змін щодо змісту й організації освітнього процесу, системи цінностей закладу освіти, його та адаптації навчальних планів, системи оцінювання, позашкільної діяльності. У цілому, якість інклюзивної освіти забезпечують як створення мультидисциплінарної команди та її згуртованість, єдність вимог й виховного впливу, практична робота кожного працівника, так і цілісна підготовка освітнього закладу до здійснення інклюзивного навчання, як-от: адаптація освітнього середовища, навчальних планів, матеріалів, засобів; створення належної матеріально-технічної бази; налагодження тісних зв'язків з батьками, громадськістю, соціальними організаціями, спеціальними закладами освіти; пошук партнерів й спонсорів з метою задоволення потреб та запитів кожного здобувача освіти.

Список використаних джерел

1. Гладуш В. Інклюзивна освіта в Україні: успіхи, проблеми, перспективи. URL: <http://surl.li/hkylzn>
2. Заярнюк О. В. Інклюзивна освіта в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. URL: https://uondmr.at.ua/00/inkluzivna_osvita_v_ukrajini.pdf
3. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і практика: монографія. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2013. 292 с.

Людмила Мацук,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

МІЖНАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У сучасній глобальній парадигмі, позначеній складними соціокультурними, економічними та конфліктними ситуаціями у різних країнах світу, особливо страждають дорослі та діти з особливими потребами. Це здебільшого пов'язане з обмеженим розвитком їхніх соціальних навичок. Розв'язання означеної проблеми лежить не лише у площині міжособистісної взаємодії між усіма людьми, а і вимагає комплексного розгляду й унормованості на законодавчому рівні різних країн світу. Початком такого унормовування вважають 1960 рік, коли було опубліковано Конвенцію про боротьбу з дискримінацією у сфері освіти (Convention against Discrimination in Education), що вступила в дію у 1962 році [1]. Ця Конвенція зобов'язала країни

світу усувати будь-які видимі та можливі перешкоди у сфері освіти. Згідно з Конвенцією, дискримінація – це будь-яка різниця, виняток, обмеження або перевага за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, економічного становища, що має на меті чи є наслідком знищення або порушення рівності у сфері освіти (стаття 1) [1].

Видана ООН в 1989 році Конвенція про права дитини (United Nations Convention on the Rights of the Child) визнала специфічні запити дітей з особливими потребами та закликала надавати їм безкоштовний ефективний доступ до послуг в галузі освіти у такий спосіб, щоб якнайповніше залучити їх до соціального життя та сприяти їх особистісному розвитку [6].

У 1990 році Всесвітня декларація про освіту для всіх (World Declaration on Education for All), прийнята в Джомтьєні (Таїланд), закликала країни світу зайняти активну позицію у справі усунення нерівності в освіті [2]. У прийнятих в 1994 році під час роботи Всесвітньої конференції у м. Саламанка (Іспанія) Заяві та Рамковій програмі дій щодо освіти осіб з особливими потребами (Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education) ще раз було наголошено на необхідності прийняття «всіх дітей, незважаючи на їх фізичні, інтелектуальні, соціальні, емоційні, мовні та інші особливості» [3, с. 6]. Саламанська Всесвітня конференція закликала країни, які ратифікували у 1960 році Конвенцію ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, «прийняти у формі закону чи політичної декларації принцип інклюзивної освіти» [3, с. IX].

У 2000 році Всесвітній освітній форум у Дакарі (Сенегал) визнав, що інклюзивна освіта з'явилася у відповідь на впевненість, що всі діти мають право на загальну освіту за місцем свого проживання незалежно від їх походження, рівня досягнень або інвалідності [4, с. 18]. У 2006 році право на інклюзивну освіту було закріплено у Конвенції ООН про права людей з обмеженими можливостями (Convention on the Rights of Persons with Disabilities), підписану ще 190 країнами [7]. У статті 24 цієї Конвенції наголошено, що держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях та навчання протягом усього життя, прагнучи при цьому до повного розвитку людського потенціалу, а також почуття гідності, самоповаги та посилення поваги до прав людини, основних свобод і свобод людського різноманіття та, крім того, до особистісного розвитку осіб з обмеженими можливостями, а також їх розумових та фізичних здібностей у найповнішому обсязі [7].

Інчхонська Декларація Всесвітнього освітнього форуму «Рамкова програма дій «Освіта 2030»» (Education 2030 Framework for Action) 2015 року розглядає інклюзію як спосіб забезпечення якісної освіти для всіх, і тим самим підтверджує підтримку міжнародною спільнотою 4-ї цілі сталого розвитку (зокрема, забезпечення інклюзивної та справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання протягом усього життя для всіх) та закликає до її реалізації до 2030 року. У Декларації наголошено, що справедливість і соціальна інтеграція в освіті та за допомогою освіти є нагальними для сталого розвитку сучасного суспільства [5].

Незважаючи на всі вищезгадані документи, сьогодні дискримінація осіб з обмеженими можливостями все ще продовжується та позбавляє багатьох із них права на освіту. В сучасних умовах існує нагальна потреба у роз'ясненні сутності поняття інклюзивної освіти та стратегій її реалізації на практиці.

Список використаних джерел

1. UNESCO. Convention against Discrimination in Education. Paris: UNESCO, 1960. 15 p. URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/convention-against-discrimination-education>
2. UNESCO. World Declaration on Education for All and Framework for Action to Meet Basic Learning Needs. Paris: UNESCO, 1990. 35 p.
3. UNESCO, Spain Ministry of Education and Science. The Salamanca Statement and Framework For Action of Special Needs Education. Paris: UNESCO, 1994. 47 p.
4. UNESCO. World Education Forum, Dakar, Senegal, 26-28 April 2000: Final Report. Paris: UNESCO, 2000. 83 p.
5. UNESCO. Education 2030 Incheon Declaration And Framework for action towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all. Paris: UNESCO, 2015. 76 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233813>
6. United Nations. Convention on the Rights of the Child. New York, United Nations, 1989. 15 p. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
7. United Nations. Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol. New York, United Nations, 2006. 37 p. URL: <https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>

Ірина Секелик,
спеціаліст вищої категорії,
старший вчитель,
вчитель англійської мови
Тернопільського ліцею №21-
спеціалізованої мистецької школи
імені Ігоря Герети

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Інклюзивна освіта – це виклик сьогодення. В умовах воєнного стану значно зросла кількість дітей, які потребують особливих умов навчання, психологічної підтримки та індивідуального супроводу. Окрім того, чи не у кожному закладі середньої освіти навчаються учні із особливими потребами та обмеженими можливостями. Виникає потреба інтегрувати таких дітей у соціокультурне середовище, де вони будуть почувати себе вільно і невимушено у спілкуванні зі своїми однолітками та отримають якісну освіту. То ж як забезпечити якісну інклюзивну освіту в Україні?

Перш за все, це кропітка праця педагогів, які повинні вміти організувати навчання так, щоб тема на уроці була засвоєна кожною дитиною, незалежно від